Instituut
Fysieke
Veiligheid

Kwalificatiedossier Duikploegleider

Versie: 2.0, 13 juni 2022 (aanpassingen n.a.v. feedback Ministerie JenV)

Instituut Fysieke Veiligheid
Brandweeracademie
Postbus 7010
6801 HA Arnhem
Kemperbergerweg 783, Arnhem
www.ifv.nl
info@ifv.nl
026 355 24 00

Colofon

Opdrachtgever:	Werkveldadviescommissie
Contactpersoon:	Iris de Vrieze
Titel:	Kwalificatiedossier Duikploegleider
Datum:	13 juni 2022
Status:	Definitief, goedgekeurd door Veiligheidsberaad
Versie:	2.0
Auteurs:	Clusterwerkgroep Duikfuncties
Eindverantwoordelijk:	Veiligheidsberaad

Inhoud

Inhoud 3

Inleiding 4

Deel A Algemene informatie 5

Deel B Overzicht kerntaken 7

Deel C Competenties 9

Deel D Uitwerking kerntaken 10

Deel E Specificaties vakbekwaamheid 13

Deel F Verantwoording 14

Inleiding

Opbouw dossier

Het kwalificatiedossier beschrijft op gestandaardiseerde wijze de functievereisten voor een beginnend beroepsbeoefenaar binnen een veiligheidsregio. De opbouw van het kwalificatiedossier ziet er als volgt uit:

Deel A	Algemene informatie over wat de functie typeert
Deel B	Beschrijving van kerntaken
Deel C	Beschrijving van competenties
Deel D	Uitwerking van de kerntaken in werkzaamheden en daaruit voortvloeiend de keuzes en dilemma's van de functie.
Deel E	Beschrijving van de specificaties van zowel de initiële als de blijvende vakbekwaamheid, evenals een beschrijving van het (instroom-) niveau.
Deel F	Verantwoording van de totstandkoming van het kwalificatiedossier als het benoemen waar de verantwoordelijkheid ligt voor het onderhouden van het kwalificatiedossier.

Samenhang kwaliteitsinstrumenten

Het kwalificatiedossier vormt de basis voor het onderwijs en de examinering. Een overzicht van kennis en vaardigheden is opgenomen in het opleidingsplan. Beoordelingscriteria zijn opgenomen in het examenplan. Onderstaand schema geeft deze samenhang weer.

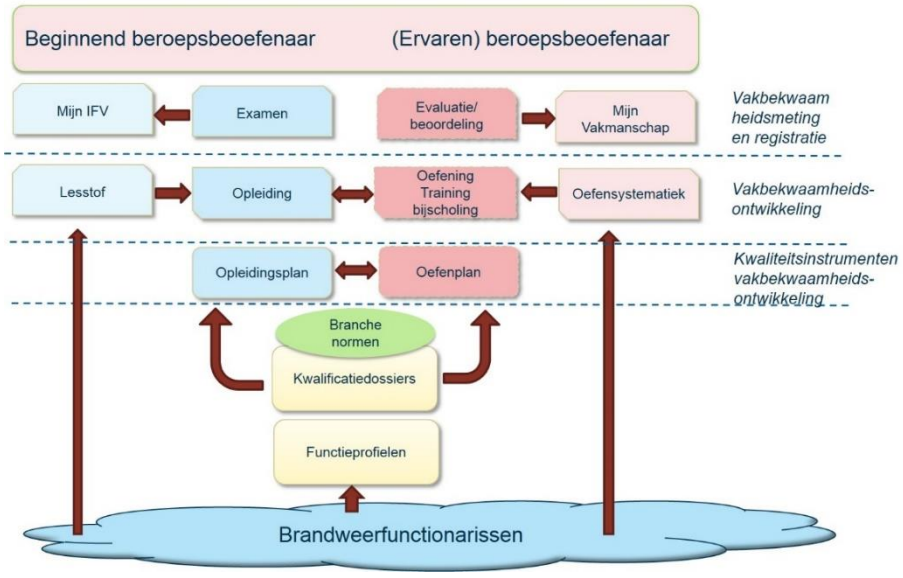

Deel A Algemene informatie

A1. Typering van de functie
De duikploegleider[1] heeft taken, bevoegdheden en verantwoordelijkheden tijdens de specialistische ondersteuning bij waterongevallen en het oefenen hiervoor. Hij[2] geeft leiding aan een duikploeg, die verder minimaal bestaat uit een reddingsduiker, reserveduiker en een assistent-duikploeg. De (oefen)situatie ter plaatse is bepalend voor de uit te voeren taak. De duikploegleider maakt voor spoedeisende situaties een mentaal inzetplan en voor oefeningen en niet-spoedeisende situaties een schriftelijk werkplan. Hij brieft de duikploeg. De aard van het waterongeval, bepaalt of de duikploegleider zich concentreert op het duiktechnische gedeelte of zich bezig houdt met de coördinatie van de duikwerkzaamheden. Hij stemt zijn werkzaamheden af met de bevelvoerder van een tankautospuit en andere brandweereenheden ter plaatse. Bij een oefening werkt de duikploegleider zelfstandig.

A2. Werkomgeving
De duikploegleider verricht zijn werkzaamheden binnen de brandweerorganisatie van de Veiligheidsregio. Hij voert zijn werkzaamheden voor het grootste deel uit op de plaats van het incident of de oefening, ongeacht het tijdstip van de dag. Hij hanteert de bepakking van de waterongevallenwagen. De duikploegleider functioneert conform de Arbowet en de regionaal vastgestelde Werkinstructie Werken onder overdruk brandweer.

A3. Positie van de functie
De functie van duikploegleider is zowel leidinggevend als uitvoerend van aard. Hij functioneert bij een incident als partieel leidinggevende onder de operationele leiding van de bevelvoerder. De duikploegleider bepaalt of een duikinzet uitgevoerd wordt. Hij is verantwoordelijk voor het monitoren van de veiligheid tijdens de bestrijding van waterongevallen en het oefenen hiervoor. Hij werkt volgens (veiligheids)procedures en werkafspraken. De duikploegleider werkt samen met de bevelvoerder van de tankautospuit en andere brandweereenheden.

[1] De duikploegleider is tevens duikmedisch begeleider (minimaal DMB B1). Hij kan de uitvoering van duikmedische taken toewijzen aan de duikmedisch gecertificeerde assistent-duikploeg (minimaal DMB B1).
[2] Waar 'hij' staat, kan ook 'zij' gelezen worden.

A4. Complexiteit van de functie
De werkzaamheden variëren en moeten in wisselende en van tevoren niet bekende situaties worden toegepast. De duikploegleider moet onder tijdsdruk een mentaal inzetplan kunnen maken. De duikploegleider moet kunnen schakelen van het ene naar het andere scenario. Bij omschakelen van een spoedeisende naar een niet-spoedeisende situatie moet hij een (nieuw) schriftelijk werkplan maken en monitoren. Hij is verantwoordelijk voor het aansturen van duikmedische begeleiding. Hij is verantwoordelijk voor de veiligheid en stimuleert het veiligheidsbewustzijn van de duikploeg.

Deel B Overzicht kerntaken

B1. Kerntaak 1: uitrukken naar het incident[3]
De duikploegleider rukt samen met de rest van de duikploeg uit naar het incident. Hij maakt een inschatting van de aard, omvang en dynamiek van het incident en selecteert het van toepassing zijnde scenario. Hij schaalt indien nodig met extra duikploegen op en adviseert de bevelvoerder of officier van dienst ten aanzien van de overige ondersteunende eenheden. De duikploegleider ziet toe op de fysieke en mentale conditie van de duikploeg.

B2. Kerntaak 2: verkennen van het incident[3]
De duikploegleider analyseert en beoordeelt de risico's en gevaarsituaties die de veiligheid van de brandweerweerduiker en slachtoffer(s) kunnen bedreigen. Hij bereidt de duikarbeid voor. Hij maakt voor spoedeisende situaties een mentaal inzetplan en voor niet-spoedeisende situaties een schriftelijk werkplan en brieft de duikploeg. De duikploegleider bepaalt de grootte en vorm van het zoekgebied en de toe te passen zoekmethode(n). Hij zorgt er voor dat alle veiligheidsmaatregelen op de duiklocatie genomen worden.

B3. Kerntaak 3: bestrijden van het incident[3]
De duikploegleider geeft leiding aan de technische uitvoering van de duikarbeid door een duikploeg. Als signaalhouder communiceert hij met de reddingsduiker te water met behulp van een seinlijn en communicatieapparatuur. Wanneer hij niet zelf signaalhouder is, communiceert hij met de signaalhouder. Hij bewaakt de duikdiepte, het luchtverbruik en de duiktijd van de duiker(s) (het duikschema). De duikploegleider schakelt indien nodig tussen scenario's en maakt daarbij voor spoedeisende situaties een (nieuw) mentaal inzetplan en voor niet-spoedeisende situaties een (nieuw) schriftelijk werkplan. In een noodsituatie geeft hij leiding aan de uitvoering van de noodprocedure. De duikploegleider draagt het slachtoffer over aan de bevelvoerder van de tankautospuit. Hij organiseert de eerste medische hulp aan een duiker in nood. Hij stuurt het duikmedisch handelen aan. In gevallen waarbij acuut gevaar bestaat voor het milieu of voor de scheepvaart geeft de duikploegleider leiding aan het opsporen en bergen van objecten. De duikploegleider geeft leiding aan een oppervlakteredding als deze wordt uitgevoerd door de duikploeg.

[3] het incident zoals gedefinieerd in de landelijke Werkinstructie Werken onder overdruk brandweer.

B4. Kerntaak 4: herstellen na het incident[4]
De duikploegleider is verantwoordelijk voor de nazorg aan de duikploeg, duikuitrusting en waterongevallenwagen. Tijdens inzetten neemt hij het optreden van de duikploeg waar en geeft op een gepast moment feedback. Na afloop van de inzet voert hij een evaluatiegesprek met de ploegleden over de inzet. Als het een schokkende gebeurtenis betreft organiseert hij personele nazorg. Hij registreert de noodzakelijke gegevens van een inzet in zijn duiklogboek en laat dit aftekenen. Hij controleert en tekent het door de duiker(s) zelf ingevulde duiklogboek af.

B4. Kerntaak 5: leidinggeven aan oefeningen
De duikploegleider leidt oefeningen van de duikploeg. Hij maakt voor oefeningen een schriftelijk werkplan en brieft de duikploeg. Tijdens oefeningen neemt hij het optreden van de duikploeg waar en geeft op een gepast moment feedback.

[4] het incident zoals gedefinieerd in de landelijke Werkinstructie Werken onder overdruk brandweer.

Deel C Competenties

De onderstaande benoemde competenties zijn het meest relevant voor de functie en/of cruciaal bij het uitvoeren van (een deel van) de kerntaken.

Leidinggeven

Niveau C (bijsturen)

- Geeft regelmatig feedback ten aanzien van de uitvoering.
- Stuurt medewerkers bij wanneer de situatie daar om vraagt.
- Motiveert medewerkers om taken tot een goed einde te brengen.
- Biedt houvast bij de uitvoer van taken, door bijvoorbeeld passende handvaten aan te reiken.
- Geeft prioriteiten duidelijk aan.

Analytisch vermogen

Niveau C (overzicht houden)

- Doorziet de kern van problemen.
- Onderscheidt hoofd en bijzaken in een probleem.
- Geeft aan welke informatie ontbreekt om tot een goede analyse te komen.
- Trekt gegronde conclusies uit beschikbare informatie.

Besluitvaardigheid

Niveau D (besluiten)

- Neemt besluiten binnen eigen werkterrein en motiveert deze.
- Neemt beslissingen op basis van eerdere ervaringen en relevante informatie waarbij de gevolgen van de beslissingen bekend zijn.
- Neemt beslissingen op basis van heldere feiten.
- Overziet de gevolgen van beslissingen voor het eigen werk.

Stressbestendigheid

Niveau C (voorbeeld zijn)

- Geeft bij tijdsdruk of tegenslag weloverwogen prioriteit aan aspecten van het eigen werk en blijft doeltreffend handelen.
- Is een voorbeeld voor anderen door rustig en adequaat optreden.
- Ziet het betrekkelijke in van tegenwerpingen en laat zich hierdoor niet meeslepen in emotionele meningsverschillen.
- Bewaart de kalmte wanneer de situatie uit de hand dreigt te lopen.
- Toont zich niet snel gespannen op het werk.

Verantwoordelijkheid

Niveau D (nakomen)

- Komt afspraken na.
- Is aanspreekbaar op gemaakte afspraken.
- Voelt en toont zich medeverantwoordelijk voor (de gevolgen van) de activiteiten die worden uitgevoerd door het organisatieonderdeel.
- Neemt verantwoordelijkheid indien taken veranderen.

Deel D Uitwerking kerntaken

D1. Uitwerking kerntaak 1: uitrukken naar het incident
D1.1 Werkzaamheden:
D1.1.1 verzamelt informatie en vormt zich een beeld van het incident
D1.1.2 maakt een inschatting van de aard, omvang en dynamiek van het incident
D1.1.3 selecteert het van toepassing zijnde scenario
D1.1.4 adviseert de bevelvoerder of officier van dienst ten aanzien van de opschaling
D1.1.5 bereidt zich mentaal voor
D1.2 Keuzes en dilemma's
D1.2.1 De duikploegleider moet zich voorbereiden op zeer uiteenlopende incidenten.
D1.2.2 De duikploegleider moet gevaren voor de fysieke en mentale conditie, zoals angst, binnen de duikploeg herkennen en erop anticiperen.

D2. Uitwerking kerntaak 2: verkennen van het incident
D2.1 Werkzaamheden:
D2.1.1 maakt ter plaatse contact met de bevelvoerder en verzamelt informatie om het beeld van het incident compleet te maken
D2.1.2 herkent en beoordeelt de risico's en (indirecte) gevaarsituaties die die de veiligheid van de brandweerweerduiker en slachtoffer(s) kunnen bedreigen
D2.1.3 gebruikt bereikbaarheids- en waterkaarten
D2.1.4 maakt op basis van de verzamelde informatie, het scenario en de beschikbare inzetprocedures een last-minute risicoanalyse en integreert dit bij niet-spoedeisende situaties in een schriftelijk werkplan en bij spoedeisende situaties in een mentaal inzetplan
D2.1.5 verzorgt een heldere briefing naar de duikploeg
D2.1.6 voert de laatste controle uit en ziet erop toe dat alle benodigde veiligheidsmaatregelen op de kant genomen zijn
D2.1.7 werkt samen met collega-duikploegleden, de bemanning van de tankautospuit en andere brandweereenheden ter plaatse
D2.2 Keuzes en dilemma's
D.2.2.1 De duikploegleider weegt de verwachte resultaten van de opdracht(en) af tegen de risico's t.a.v. de eigen veiligheid en gezondheid van de brandweerduiker(s).
D.2.2.2 De duikploegleider besluit ondanks interne en externe druk een duik niet starten of af te breken indien de risico's t.a.v. de eigen veiligheid en gezondheid van de brandweerduikers te groot zijn.

D3. Uitwerking kerntaak 3: bestrijden van het incident
D3.1 Werkzaamheden:
D3.1.1 geeft leiding aan de uitvoering van het duiken van een duikploeg
D3.1.2 monitort de kwaliteit, voortgang en het effect van de werkzaamheden, anticipeert op ontwikkelingen, schakelt zo nodig en stelt in spoedeisende situaties het mentaal inzetplan en niet-spoedeisende situaties het schriftelijk werkplan bij
D3.1.3 bewaakt de veiligheid van de duiker(s) door (in)directe gevaren te herkennen en daarop te anticiperen
D3.1.4 communiceert met de duikers te water met behulp van een seinlijn en communicatieapparatuur of via de signaalhouder
D3.1.5 ziet toe op de uitvoering van de zoekmethode, inzet- en noodprocedure en breekt de inzet, indien nodig, af
D3.1.6 zorgt dat het slachtoffer op een verantwoorde wijze op de kant wordt gebracht en aan bevelvoerder en de ambulance overgedragen wordt
D3.1.7 zorgt dat duiker in nood op een verantwoorde wijze op de kant wordt gebracht en de behandeling wordt opgestart
D3.1.8 zorgt dat de duiker in nood overgedragen wordt aan de ambulance
D3.1.9 bewaakt duikschema inclusief het gevolgde decompressieverloop, luchtverbruik en de duiktijd van de duiker bewaakt de duikdiepte, het luchtverbruik en de duiktijd van de duiker(s) (het duikschema)
D3.1.10 adviseert de bevelvoerder of OvD over op- of afschaling
D3.1.11 werkt samen met de bemanning van de tankautospuit, andere brandweereenheden en ketenpartners ter plaatse
D3.2 Keuzes en dilemma's
D3.2.1 De duikploegleider concentreert zich in stressvolle situaties (onder tijdsdruk) op de inzet van de duikers.
D3.2.2 De duikploegleider weegt de benodigde snelheid van handelen af tegen de zorgvuldigheid en veiligheid van de duikploeg.
D3.2.3 De duikploegleider moet op een schakelmoment van een spoedeisende naar een niet-spoedeisende inzet, de inzet in het geheel heroverwegen en zich niet laten beïnvloeden door externe of interne druk.

D4. Uitwerking kerntaak 4: herstellen na het incident
D4.1 Werkzaamheden:
D4.1.1 organiseert de nazorg aan de ingezette duikploeg, materiaal en materieel
D4.1.2 geeft opdracht tot het reinigen en indien van toepassing ontsmetten en aanvullen van persoonlijke duikuitrustingsstukken, ingezet materiaal en bepakkingsmiddelen conform WOD-SOE
D4.1.3 begeleidt het evaluatiegesprek met de ploegleden over de inzet en geeft en ontvangt feedback
D4.1.4 neemt na een traumatische ervaring onder begeleiding van de bevelvoerder, OvD of een collega van het bedrijfsopvangteam deel aan een nazorggesprek met de betrokken hulpverleners
D4.1.5 registreert de noodzakelijke (evaluatie)gegevens in het eigen duiklogboek en laat dit aftekenen

D4.1.6 controleert het logboek van de duikers op volledigheid en/of onlogische gegevens en tekent dit af
D4.1.7 maakt indien nodig een (bijna) ongevallenrapportage
D4.1.8 zorgt dat inzetten met een meldingsplicht binnen 48 uur gemeld wordt bij de Inspectie SZW
D4.2 Keuzes en dilemma's
D4.2.1 De duikploegleider moet kunnen omgaan met traumatische omstandigheden.
D4.2.2 De duikploegleider moet de noodzaak van nazorg voor de duikploeg inschatten.

D5. Uitwerking kerntaak 5: leidinggeven aan oefeningen
D5.1 Werkzaamheden:
D5.1.1 zorgt dat oefeningen met een meldingsplicht minimaal 5 werkdagen van tevoren aangemeld worden bij de Inspectie SZW
D5.1.2 bereidt de duikoefening voor
D5.1.3 maakt een schriftelijk werkplan
D5.1.4 verzorgt een heldere briefing naar de duikploeg
D5.1.5 geeft leiding aan de uitvoering van de oefening door de duikploeg
D5.1.6 neemt het optreden van de duikploeg waar en geeft op een gepast moment feedback
D5.2 Keuzes en dilemma's
D5.2.1 De duikploegleider moet schakelen tussen twee rollen; duikploegleider en oefenleider en/of deze gelijktijdig uitvoeren.
D5.2.2 De duikploegleider moet een afweging maken tussen de beschikbaarheid van personeel en middelen en het realiseren van gestelde oefendoelen.

Deel E Specificaties vakbekwaamheid

E1. Toelating, certificatie en diploma

Voor toelating tot de opleiding Duikploegleider is MBO-3 werk- en denkniveau vereist.
De minimumleeftijd om in aanmerking te komen voor de functie van duikploegleider is 24 jaar, conform de Arboregeling.
Om het certificaat Duikploegleider te ontvangen moet de kandidaat voldoen aan de eisen zoals gesteld in Toetsplan SWOD, te vinden op www.werkenonderoverdruk.nl
Om het diploma Duikploegleider bij de brandweer te ontvangen moet de kandidaat voldoen aan de eisen zoals gesteld in de IFV toetswijzer en de proeve van bekwaamheid afsluiten met een voldoende eindresultaat. Om deel te kunnen nemen aan de proeve van bekwaamheid zijn een geldig diploma Brandweerduiker en een geldig dan wel minder dan 2 jaar verlopen SWOD certificaat duikarbeid en geldig SWOD certificaat duikmedisch begeleider vereist.
Voor het uitvoeren van de functie van duikploegleider bij de brandweer is het diploma Duikploegleider en (minimaal) het certificaat L1 of L2 overeenkomstig WSCS WOD-L vereist.

E2. Vakbekwaam blijven en hercertificatie

De duikploegleider is verantwoordelijk voor het op peil houden van zijn vakinhoudelijke competenties. Hij ontwikkelt inzicht in zijn vakbekwaamheid door kritisch naar zijn eigen handelen te kijken en feedback te vragen. Een door de werkgever aangewezen persoon kan hem daarbij ondersteunen door gevraagd en ongevraagd feedback te geven.
De duikploegleider geeft zijn leer- en oefenbehoeften aan bij zijn leidinggevende en/of duikcoördinator. Hij houdt zijn competenties op peil en blijft op de hoogte van nieuwe ontwikkelingen en vakkennis. Hij toont zijn vakbekwaamheid door zich te laten beoordelen. De invulling hiervan is een gezamenlijke verantwoordelijkheid van werknemer en werkgever. De werkgever maakt bij de invulling gebruik van de landelijke standaarden blijvende vakbekwaamheid. Deze standaarden staan op www.ifv.nl. De functie van duikploegleider is onderworpen aan periodieke hercertificatie op WSCS WOD-L.

Deel F Verantwoording

F1. Procesinformatie	
Herzien door:	Clusterwerkgroep duikfuncties
Onder regie van:	Werkveldadviescommissie
Vastgesteld door:	Werkveldadviescommissie, 22 maart 2019 RCDV, september 2021 Veiligheidsberaad, 4 oktober 2021
Versie:	2.0, juni 2022 (n.a.v. feedback JenV aangepast)

Brondocumenten:

Kwalificatiedossier Duikploegleider (2009) Het dossier is in november 2009 aangeboden aan het ministerie van BZK. Procesverantwoording is te vinden in de verantwoordingsnotitie inzake het opstellen van kwalificatiedossiers voor de brandweer (Van der Lijcke, juni 2009).

Competentiewoordenboek, BuitenhekPlus en Leeuwendaal (2012)

Verantwoordelijkheid beheer en onderhoud:

De verantwoordelijkheid voor het ontwikkelen en onderhouden van de kwalificatiedossiers voor functionarissen werkzaam binnen de brandweer is belegd bij het Instituut Fysieke Veiligheid (www.ifv.nl).

Het Instituut Fysieke Veiligheid pleegt periodiek onderhoud aan elk kwalificatiedossier, conform de notitie ‘Structureel beheer van de kwalificatiedossiers brandweerfuncties; werkproces en organisatie’ d.d. oktober 2013.